

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

16. An licitum sit à Ministro existente in peccato mortali petere
celebrationem Missæ, vt quit satisficiat præcepto illam audiendi, vel
sumendi Eucharistiam tempore Paschatis? Et an hoc intelligatur, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

illos dies iterum ritè, & sanctè communicare; non teneatur: quia iam exhibuit actum præceptum ab Ecclesia, iuxta dicta à nobis *tract. præcedenti* cum multis, *disp. 10. dub. 8.* vbi diximus cum Azorio *lib. 7. cap. 4. quest. 12.* impleri illud præceptum Ecclesiasticum ab eo, qui excommunicatus, vel alia Censura innodatus communicat, etiamsi aliàs peccet contra ius diuinum, accedendo, indignè; & contra ius Ecclesiasticum, accens excommunicatus à Communionem. Quorum omnium ratio non potest esse alia, nisi quia per illum actum ab extrinseco illicitum, & secundum se non illicitum, sit opus illud, quod ab Ecclesia præcipitur: Ergo potiori ratione in nostro casu. Quæ pars affirmatiua mihi placet: & ex eius fundamento patet ad argumentum pro parte negatiua: quamuis enim eadem Ecclesia, quæ præcipit auditionem Missæ, non præcipiat, nec permittat, vt in Sacris communicemus cum excommunicato non tolerato, & quod audiamus Sacrum à degradato, & deposito; tamen actum ipsum audiendi Missam secundum se non prohibet, sed præcipit; sicut præcipit actum communicandi in Paschate: Et illa substantia actus iam exhibetur ab audiente Missam, quamuis ex circumstantiis sit peccatum: sicut ex circumstantiis est peccatum communicare in peccato, & cum excommunicatione, vt dictum est. Ex quo inferitur etiam, Eum, qui excommunicatus audit Missam in die festo; quantumvis peccet sic audiendo, si tempore adhuc opportuno eodem die absoluitur ab excommunicatione; non teneri iterum Missam audire, postquam iam est absolutus; quia impleuit præceptum etiam excommunicatus: sicut diximus, impleuisse eum, qui excommunicatus communicauit in Paschate. Et hæc omnia docet Dicastillus *vbi supra*, & hunc casum asserit in terminis tractatum fuisse.

2. Sed ego, pace Viri doctissimi, & amicissimi, puto ab omnibus fuisse pertractatum: nam Doctores asserentes, non posse à supradictis Missam audiri, loquuntur quoad impletionem præcepti: nam illam quæstionem pertractant in ordine ad præceptum de Missa audienda; & sententiæ negatiuæ adhaerent; vt patet ex Egidio Trullench. *in Decalogo tom. 1. lib. 3. cap. 1. dub. 6. n. 1.* vbi sic asserit: Regulariter loquendo, à quolibet Sacerdote Missa audiri potest, non solum validè, sed etiam licitè, modò non adfit aliqua prohibitio. Ratio est, quia Ecclesia simpliciter obligat ad Missam: ergo præceptum adimpletur cuiuscumque veri Sacerdotis non prohibiti, si Missa audiat; secus autem si prohibitus sit, vt sunt excommunicati, suspensi, interditi vitandi: Ita ille, & ego.

3. Notandum est hic, quod licet plures Auctores asserant, excusari ab auditione Missæ eos qui non habent alium Sacerdotem, quam publicè concubinarium: vnde Nauarrus, *cap. 15. n. 78. & seqq.* dicit, non esse licitum audire Missam à concubinario, quicquid tamen sit de iure antiquo, tamen post Concilium Constantiense nemo excusatur hoc titulo delicti Sacerdotis, nisi quando Sacerdos est nominatim excommunicatus, & denunciatus, vel publicus Clerici percussor. Ita Valentia, *tom. 4. disp. 6. quest. 10. punct. 5.* Sorus *in 4. disp. 13. quest. 1. art. 9.* & alij.

4. Sed si aliquis obiter hic querat, an satisficiat Missæ præcepto, qui inseruiens Missæ, aliquando recedit à Sacrificio? respondeo, qui inde recedunt, tanquam ministri: vt aliquid necessarium Missæ deferant, puta vinum, aut Hostiam, aut thus, conferi præsentem, & satisfacere; neque enim abesse censetur, qui eidem Sacrificio inseruit. Bonacina *Tom. 11.*

verò limitat, modò non recedant ab Ecclesia; si enim recedant, non dicuntur interesse Missæ corporaliter, atque ad eò nec præcepto satisfacere; nisi fortè breui tempore absint. Quæ limitatio probabilis, sed non videtur omninò necessaria; nec enim ille censetur præsens Missæ ex eo præcisè, quod sit in Ecclesia; in qua sæpè sunt, & possunt esse, qui non censentur corporaliter præsentem Missæ, vt patet; maxime in magnis Ecclesiis, vt in Cathedralibus, sed tunc censetur quis præsens, quia seruit in eo, & cooperatur Missæ, quod potest præstare etiam extra Ecclesiam. Et ita hanc sententiam tenet Dicastillus *loco citato, dub. 3. n. 43.* qui n. 59. probabiliter nominatim contra me tenet satisfacere præcepto Missæ, qui illam audit per fenestram, interposita platea.

in Resol. 23. cursum prope finè, verè nam si quis.

Sup. hoc cū eodem Dicastillo in Resol. 17. & 18.

RESOL. XVI.

An licitum sit à Ministro existente in peccato mortali petere celebrationem Missæ, vt quis satisfaciat præcepto illam audiendi, vel sumendi Eucharistiæ in tempore Paschatis?

Et an hoc intelligatur, sine si Minister sit paratus ad ministrandum, sine non; sine sit men Parochus & Pastor, sine non; modo adfit necessitas, vel iusta & rationabilis causa, & mea vtilitas?

Et in textu huius resolutionis adducuntur aliqui diuersi casus pro praxi supradictarum quæstionum. Ex part. 10. tract. 11. & Misc. 1. Resol. 63.

§. 1. Negatiuam sententiam docet Ioannes Viggers *in 3. part. D. Thoma, quest. 64. art. 6. dub. unico, n. 38.* vbi sic ait: Non videtur tamen sufficiens ratio exigendi celebrationem Missæ à Sacerdote publico peccatore, qui non est Parochus, neque alioquin paratus ad celebrandum, eo tantum nomine, vt quis non careat Missa die Dominico, quia reuerentia tanti Sacrificij & charitas proximi, videntur hic præponderare isti necessitati ex Ecclesiæ præcepto dumtaxat prouenienti, quod ex minoribus causis sæpius cessat obligare, præsertim, cum priuata obligatione, & simul cum affectu audiendi Sacrum, possit quis in tali consequi fructum, quem aliàs, audiendo Sacrum, consequeretur similiter, neque sufficiens ratio videtur exigendi Sacramentum Pœnitentiæ à tali Ministro, vt possim communicare in Paschate, si alia non adfit necessitas. Ita ille, cui adde Sorus *in 4. disp. 1. quest. 5. art. 6.* Valentiam *tom. 4. disp. 3. quest. 5. punct. 3.* & alios.

Sup. hoc in tom. 1. tr. 3. Resol. 44. & lege ceteras Res. assignatas in annot. §. vlt. huius Resol.

2. Sed non minus probabiliter affirmatiua sententiæ ego adhaereo cum Granado *in 3. part. Contr. 3. tract. 5. disp. vlt. num. 7.* Hurtado de Sacram. *in gener. disp. 4. difficult. 12.* & Lessio *in 3. part. quest. 64. art. 6. dub. 2. n. 13.* vbi docet, quod si alterius Ministri non sit copia, in multis casibus licet à peccatore Ministro Sacramenta suscipere, & etiam petere, inducendo non paratum. Primò, in extrema, vel graui necessitate Baptismi, Eucharistiæ, Pœnitentiæ, Extremæ vnctionis, Secundo, quando vrget præceptum Ecclesiasticum ad audiendam Missam, potest illum inducere ad celebrandum, modò sine scandalo possit celebrare. Tertio, si vrget præceptum Ecclesiasticum Communionis. Quarto, si magna aliqua vtilitas Confessionis, aut Communionis inuitet, quæ alioquin multum esset differenda. Colligitur ex D. Augustino, *epist. 15. ad Publicolam*, vbi ait, Licetum esse exigere iuramentum ab eo, quem scio iuraturum per falsos Deos ad confirmandos contractus, quando aliter horum fides haberi nequit. Talis enim non se fecit peccato mali illius iuramenti, sed bono pacto seruandi

Sup. hæc seqq. in variis Resolutionibus. co. 1. & huius to. 2. & in omnibus illorū tractatibus pro receptione Sacramentorum, quæ in eis continentur.

Sup. hoc in tom. 1. tr. 1. Resol. §. 14. ad medium, & in alio vers. eius secūda annot.

Sup. hoc late in Resol. præcedenti.

Sup. conten- to in hoc §. vlt. ad omne, annot. seq. infra in Resol. 24. §. Nota, & seq. pro parte illorū

seruandi fidem. Ratio est, quia ego peto id quod valde bonum est, quodque ipse mihi licite potest præstare (potest enim contritionem concipere); ergo non teneor cum tanto meo incommodo abstinere à fructu spirituali, ne ipse peccet. Confirmatur, quia si ob incommodum temporale possum exigere iuramentum ab infideli per falsos Deos iuratorio, & petere mutuum ab usurario, quem scio usuras exacturum: multò magis ob tantum commodum spirituale possum petere sacramentum à ministro peccatore. Dices: Tu istum Ministrum scandalizas, nam das occasionem ruinæ. Respondeo, esse scandalum passivum, quod non teneor cum tanto meo incommodo vitare. Ita Lessius.

Sup. hoc in Ref. 3. not. vltimæ huius Ref.

3. Verùm Caietanus, Sotus, Sà, & alij absolute dicunt licitum esse, petere, aut recipere à proprio Parocho Sacramentum: dummodo non petatur, vt malè administrer. Probant, quia ex officio teneor dare Sacramentum: ergo subditus habet ius ab eo petendi, & non teneor euitare damnum spirituale Ministri sui, cum detrimento proprio, & carentia vtilitatis maximæ, quæ illi prouenit à Sacramentis, quocumque tempore recipiantur: Melius loquitur Lessius, & alij, scilicet, attendendum esse, an sit alius minister bonus, à quo sine magna incommoditate possum recipere illud Sacramentum: tunc enim charitas obligat ad petendum Sacramentum à bono ministro, vt sic euitetur peccatum mortale proximi Prælati, qui malè administraturus esset. Si verò non sit alius minister bonus, licitum est, secundum Henriquez, compellere Parochum in Festis præcipuis, & Iubilæo, vt conferat Sacramenta Pœnitentiæ, & Eucharistiæ: immò addit Suarez, moraliter loquendo sufficere generalem vtilitatem, quæ ex Sacramentis percipitur, vt petere liceat Sacramentum à proprio Pastore, licet malè sit ministraturus, dummodo alius desit, vt dicebam: hæc enim est magna vtilitas spiritualis, propter quam permitti potest peccatum Parochi, cum sæpe peccata permittantur propter temporalia emolumenta. Deinde si prædictus malus Minister non sit proprius Parochus, aut Pastor, sit tamen præparatus ad Sacramenta ministranda, v. g. quia ipse se offert, vel in loco publico excipit Confessiones, & ministrat: Eucharistiam prædicti Authores sentiunt, licet ab illo petere, aut recipere Sacramentum, perinde ac si esset proprius Parochus: quia vera id non est cooperari peccato ministri, aut illum inducere ad peccandum, cum ipse iam se velut paratus offerat ad illud peccatum committendum. Tunc autem non obligat charitas, vt non accedam ad Sacramentum, & amittam vtilitatem inde mihi prouenientem. Semper autem aduertendum est, debere suscipientem accedere ad alium ministrum bonum, si sine difficultate magna inueniatur; quamuis Sotus dicat, non esse peccatum mortale tunc accedere ad malum Ministrum, nisi fortè ad sit graue scandalum. Et hæc omnia docet Granadus *loc. cit.*

Sup. contento in hoc §. in tom. 1. tr. 1. in Ref. 18. §. 1. & in Ref. 20. & 21. & ibi in tr. 1. Ref. 44. & supra in fine §. 1. huius Ref. & lege etiã eius §. penul. & in tom. 7. tr. 5. Ref. 54. §. 2. ad med.

4. Dicendum est itaque absolute, quod quando Minister est indignus, seu impeditus, eo solum quia est in peccato mortali, possum ab eo petere Sacramentum, etiam si sciam ministraturum in peccato mortali, siue paratus sit ad illa ministranda, siue non; siue sit meus Parochus, siue non; modo ad sit necessitas, vel iusta, & rationabilis mea vtilitas, verbi gratia, impletio præcepti; vel mihi vtile est non multum differre usum illorum Sacramentorum: modò etiam non possum aliquem alium æquè mihi vtilem inuenire. Vide Præpositum in 3. part. quæst. 64. art. 6. dub. 2. & Coninch, dub. 2. Suarez disputat. 28. sect. 1. Caspensem in *Curs. Theolog. tom. 2. tractat. 2. 1. disput. 5. sect. 4.* Castrom Palaum tom. 4. tractat. 18.

puell. vltim. num. 11. Trullench. de Sacrament. lib. 1. cap. 3. dub. 4. & alios penes ipsos.

RESOL. XVII.

An qui audit Missam à fenestra domus sue implet præceptum?

Et an si quis audiat Missam stando extra Ecclesiam in eius atrio, seu Cœmeterio, satisfaciat præcepto? Ex p. 4. tr. 4. & Misc. Ref. 154.

§. 1. **H**ic Panormi ad sunt domus à regione Diœcesis scholarum piarum, ex quarum fenestris quætuor Missam audire, Queritur an satisfaciat præcepto? De hoc casu olim interrogatus fui ab excellentissimo Principe Domino meo amantissimo Marchione Hieracensi; & negatiuè respondi, nullo authoritate Filliucij tom. 1. tract. 5. cap. 7. n. 209. & ibi ait: Qui domi è regione, verbi gratia, fenestris, vel portæ Ecclesiæ Missam audit, vel videt, non dicitur moraliter præsens, ideo nec satisfaciat. Sic ille. Et hanc sententiam à fortiori docet Laurentius de Prætel. in addit. ad dub. Regul. ver. Indulgentiæ, n. 20.

2. Non desinam tamen hic adnotare, quod in Gordonum docere, quod si quis audiat Missam stando extra Ecclesiam, satisfaciat præcepto; hæc enim ait in *Theologia Morali*, tom. 2. lib. 6. quæst. 7. cap. 2. §. 3. n. 12. Debet auditurus Missam esse corpore præsens, ita nempe, vt possit vtrunque cogitare quid agat, & in qua Missæ parte veritè Successor celebrans, & dummodo hæc seruetur, satis est, etiam si sit post Altare, vel extra Ecclesiam, sic enim moraliter modo, immò & physice dici potest de numero coram, qui in Canone dicuntur circumstantes. Ita ille, sed in casu nostro non est recedendum à negatiua sententia, nec doctrina Gordoni applicari potest, quia explicandus est in casu quo quis esset extra Ecclesiam in eius atrio, seu cœmeterio.

RESOL. XVIII.

An qui audiat Missam à fenestra domus sue, adimpleat præceptum?

Et docetur existentes post parietem Ecclesiæ, & Missam audientes satisfacere præcepto.

Et quamuis Missa dicatur in Atrio valde remoti, vel alta Turri, & esset priuata, an verò dicatur præsens illi, ac prouide satisfacere præcepto, quamuis nec Sacerdotem videat, nec audiat? Ex p. 10. tr. 4. & Misc. 4. Ref. 49, alias 47.

§. 1. **N**egatiuam sententiam olim docuit Filliucio, Trullench, Elcobar, & alij, non puto tamen improbabilem affirmatiuam, quam tuetur Cardinalis Lugo, dummodo via publica non sit tam lata. Et ipse exemplificat suam opinionem in casu quo via non sit plusquam triginta passus. Sed magis amplè loquitur Dicastillo de Sacrament. tom. 1. tractat. 5. disput. 5. dub. 4. num. 59. vbi sic ait: Aduertendum est aliquos existimare, non satisfaci præcepto, si quis audiat Missam à fenestra domus, quando celebratur in Ecclesia è regione excellenti. Ita Filliucius, tom. 1. tractat. 5. cap. 7. num. 209. & ex illo Diana 4. part. tract. 4. resoluit. 154. vbi refert Portellum. Rationem reddunt, quia ille non videt, nec audit Sacerdotem, nec Sacerdotem videt, nec audit. Ille alij dicunt quid deficiat illi præsentia, vt sit moralis. Ille alij dicunt, quod potest dare testimonium oculatum, quod